

мръсни дѣла чрѣзъ тие благозвучни думи, които не принасятъ никаква сжщественна полза на мѣстото, дѣто тѣ се практикуватъ, ако полето на тѣхната дѣйность и да е твърдѣ обширно. Благотворителността не може да изкорени злото, тя не обяснава причинитѣ на безбройнитѣ страдания на човѣчеството, не унищожава тие причини, а лѣкува само послѣдствията. Тя само затуля устата на гладния, приспива страдающия и приучава недоволния на робство и на търпѣние. За мѣте, на примѣръ, Англия, дѣто благотворителността е достигнала до такива широки размѣри, въ каквито тя не сжществува нито въ една държава. Немá тамъ сж могли филантропитѣ да изцѣрятъ язвата на тѣлото на английския народъ, която отъ день на день се уголѣмява все повече и повече, и която рано или късно ще прѣобърне всичкия общественъ строй въ тая страна? Думата ми е за английскиятъ пролетариятъ, който при всичката благотворителность на аристократитѣ, расте не съ години, а съ часове и съ минути. Освѣнъ това, думата благотворителность е унижителна за човѣшкото достойнство, защото тя прѣдполага, че сжществува на свѣта такива създания, които сж направени по образу и подобию божаго, но които сж осждени да мратъ отъ гладъ и отъ мизерия... „Но, продължава поетътъ, разумнитѣ и образованитѣ хора отдавна вече сж разбрали лошитѣ послѣдствия на благотворителността, и всичкото свое внимание сж обърнали на корена на злото, т. е. — на онзи аномаленъ общественъ редъ, който създава безмѣрно богати и безмѣрно сиромаси люде. Трѣбва по-напрѣдъ да се изкорени злото и тогава не ще вече да има нужда да се занимаваме съ лѣкуването на неговитѣ послѣдствия, което не само че е безполезно, но е даже и врѣдително, защото дава възможность да се развие въ друго направление болестта...“¹⁾

¹⁾ Съчинения, стр. 320—321. Вж. още стр. 334, 335, 336 и др.